

PROCEDURA
EWAKUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W
Miejskim Centrum Pomocy Społecznej w Pabianicach

Opracowała

Teresa Kucharska

Zatwierdzono:

Katarzyna Cegielka

Pabianice 20.03.2025 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3
I. Zasady alarmowania.....	5
II. Organizacja ewakuacji, zadania i obowiązki pracowników.....	7
III. Sposoby komunikowania się z osobami z dysfunkcjami wzroku	12
IV. Sposoby komunikowania się z osobami z dysfunkcjami słuchu.....	13
V. Sposoby ewakuacji osób niepełnosprawnych ruchowo i z dysfunkcjami wzroku.....	14
VI. Sposoby ewakuacji osób z dysfunkcjami słuchu.....	19
VII. Panika osób niepełnosprawnych i sposoby jej przeciwdziałania.....	20
VIII. Szkolenia teoretyczne i praktyczne społeczności urzędu i osób interesantów Szkolenie dla wszystkich pracowników urzędu	22
Zakończenie.....	24
Bibliografia.....	26

WSTĘP

W myśl głównych zasad demokratycznego państwa prawnego, tj. zasady sprawiedliwości społecznej, równości oraz zakazu dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym, Rzeczypospolita Polska gwarantuje prawną ochronę osób niepełnosprawnych. Wielosektorowe rozwiązania nie doprowadziły jednak do stworzenia skutecznych oraz stabilnych mechanizmów integracji społecznej i w efekcie można w wybranych sferach życia społecznego zaobserwować stan społecznego wykluczenia znacznej liczby osób niepełnosprawnych. Zjawisko to widoczne jest również w zakresie problematyki ewakuacji osób niepełnosprawnych w czasie potencjalnego i realnego zagrożenia bezpieczeństwa. Niestety, istnieje brak szczegółowych wymagań w przypadku ewakuacji takich osób z budynku, nie ma uregulowań dotyczących obligatoryjnych tras ewakuacji dla osób niewidomych, niedowidzących oraz osób o ograniczonej możliwości poruszania się. Zauważalny jest również brak specjalistycznych rozwiązań legislacyjnych poświęconych bezpieczeństwu ewakuowanych niepełnosprawnych.

W tym celu opracowano procedurę postępowania w przypadku ewakuacji osób niepełnosprawnych.

Po dokonaniu, analizy oceniającej rodzaj niepełnosprawności interesantów korzystających z usług MCPS ustalono, że na terenie DOA, WTZ, WPiWR, PWD "JUNIOR" MCPS przebywają najczęściej osoby:

- Niepełnosprawne ruchowo
- z dysfunkcjami słuchu
- z dysfunkcjami wzroku.

Powstały plan ewakuacji precyzuje zarówno koncepcję prowadzenia ewakuacji, w zależności od istniejących uwarunkowań, jak i określa zasoby niezbędne do realizacji tego zadania. Podczas procedury ewakuacji z miejsca niebezpiecznego do bezpiecznego, w ramach zasady pierwszeństwa, uwzględniono kolejność ewakuacji i pierwszeństwem objęto właśnie osoby niepełnosprawne.

Opracowująca procedurę ustaliła, że w czasie zagrożenia nie wystarczy – choć jest niezwykle istotny - altruizm i pomoc niepełnosprawnym. Niezbędnym okazało się przygotowanie procedury ewakuacji:

- 1) sporządzenie uporządkowanych i racjonalnych działań standardowych procedur dotyczących ewakuacji osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem faktu, iż niepełnosprawni nie tworzą jednolitej grupy osób,
- 2) działań informacyjnych i edukacyjnych, za pośrednictwem Dyrektora MCPS oraz specjalisty ds. BHP,
- 3) nabycie umiejętności ewakuacyjnych przez samych niepełnosprawnych, całą społeczność ludzką poprzez właściwe szkolenia w czasie potencjalnego zagrożenia.

I

ZASADY POSTĘPOWANIA NA WYPADEK POWSTANIA POŻARU I INNEGO MIEJSCOWEGO ZAGROŻENIA

1. Zasady alarmowania

- Każdy kto zauważył pożar, lub uzyskał informację o pożarze czy zagrożeniu obowiązany jest zachować spokój i nie dopuszczając do paniki natychmiast zaalarmować:
 - wszystkie osoby znajdujące się w sąsiedztwie pożaru narażone na jego skutki,
 - Państwową Straż Pożarną **telefon – 998 lub 112**
 - DYREKTOR MCPS **42 2158894, 668392334**
 - ochronę 42 215 12 90
 - pracowników, którzy mogą pomóc przy ewakuacji osób niepełnosprawnych w tym osób wspomagających
- Po uzyskaniu połączenia ze strażą pożarną należy wyraźnie podać:
 - gdzie się pali - nazwa obiektu, dokładny adres,
 - co się pali, np. dokumenty ,itp.
 - czy istnieje zagrożenie życia ludzi, czy w rejonie pożaru lub bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się materiały łatwo zapalne, itp.,
 - numer telefon, z którego podaje się informację oraz swoje imię i nazwisko.

UWAGA: po potwierdzeniu przyjęcia zgłoszenia przez dyżurnego telefonistę, odłożyć słuchawkę i odczekać przy telefonie na ewentualne sprawdzenia.

Przykładowa rozmowa telefoniczna:

Rodzaj informacji	Przykładowa informacja
Określenie miejsca zdarzenia	<i>Pali się na terenie MCPS lub jego wydziałów w Pabianicach.</i>
Obiekty, pomieszczenia objęte pożarem	<i>Pożar w pokoju na piętrze w budynku ul. Gdańska 7, ochrona przy wejściu udzieli informacji, który to budynek.</i>
Czy zagrożone jest życie ludzkie	<i>Występuje zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi.</i>
Imię i nazwisko osoby, która alarmuje	<i>Nazywam się.....</i>
Numer telefonu, z którego osoba dzwoni	<i>Telefonuję z numeru.....</i>

– W razie potrzeby (wypadku lub awarii) zaalarmować:

- Pogotowie Ratunkowe - tel. 999 lub 112
- Policję - tel. 997 lub 112
- Pogotowie Gazowe - tel. 992 lub
- Pogotowie Energetyczne - tel. 991 lub
- Straż miejską - tel. 986 lub

II

ORGANIZACJA EWAKUACJI

ZADANIA I OBOWIĄZKI PRACOWNIKÓW

W przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność przeprowadzenia ewakuacji osób i mienia z obiektu, decyzję o podjęciu ewakuacji podejmuje najważniejsza osoba przebywająca w budynku lub osoba przez niego wyznaczona. Zadania poszczególnych pracowników przedstawia poniższa tabela:

Osoba, która zauważyła pożar lub miejscowe zagrożenie ¹	– Musi zachować spokój. – Niezwłocznie powiadomić wszystkie osoby przebywające w zagrożonym budynku o powstałym zagrożeniu. – Powiadomić straż pożarną – Powiadomić Dyrektora MCPS oraz ochronę
Kierownik akcji ewakuacyjno- gaśniczej – Dyrektor , z-ca Dyrektora Lub osoba przez nich wyznaczona (np. Kierownik Wydziału itp	– Z chwilą ogłoszenia alarmu kierownik ewakuacji zobowiązany jest do upewnienia się, czy została powiadomiona Straż Pożarna. – Wyznacza osoby odpowiedzialne za przebieg ewakuacji, wyznacza osoby odpowiedzialne za ewakuację osób niepełnosprawnych ponadto ustala ewentualną potrzebę ewakuacji sprzętu i mienia, określając w tym celu sposób, kolejność i rodzaj ewakuowanego mienia. – Nie dopuszcza do powrotu w miejsce zagrożone wcześniej ewakuowanych ludzi. – Nadzoruje przebieg ewakuacji. – Po zakończeniu ewakuacji zbiera informacje od personelu o stanie ilościowym ewakuowanych pracowników urzędu

Procedura ewakuacji osób niepełnosprawnych w MCPS w Pabianicach

	– W przypadku podejrzenia, że ktoś został w obiekcie (interesanci, pracownicy), niezwłocznie o tym fakcie powiadamia dowódcę Straży Pożarnej. – W przypadku przybycia jednostek Straży Pożarnej w trakcie akcji ewakuacyjnej, kierujący przebiegiem akcji zobowiązany jest do złożenia krótkiej informacji o przebiegu akcji, a następnie podporządkowania się poleceniom dowódcy przybyłej jednostki taktycznej Straży Pożarnej.
Pracownik administracyjny wyznaczony do otworzenia wejść	– Otwiera wszystkie drzwi wyjść ewakuacyjnych, wyłącza dopływ prądu elektrycznego głównym wyłącznikiem, znajdującym się przy głównym wyjściu ewakuacyjnym z budynkach. – Przynosi sprzęt do ewakuacji osób niepełnosprawnych ruchowo (krzesła, wózki, koce itp.). – Czynnie bierze udział w pomocy osób niepełnosprawnych.
Kierownik działu	Z chwilą ogłoszenia alarmu kierownik zobowiązany jest do: - spokojnego poinformowania pracowników będących pod jego opieką o konieczności opuszczenia obiektu, - wyznacza bezpośredniego asystenta osoby niepełnosprawnej (jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla osoby niepełnosprawnej), która doprowadzi niepełnosprawnego do punktu koncentracji ewakuowanych; osoby muszą być wyznaczone przez kierownika personalnie, nigdy nie mówimy - „niech ktoś im pomoże”, - ustalenia liczby pracowników przebywających w pomieszczeniu, - wyznaczenia na czoło grupy „prowadzącego” - sam wychodzi ostatni zamykając drzwi pomieszczenia, drzwi nie wolno zamykać na klucz (jeżeli czas na to pozwala, zamyka okna), - należy uformować szyk i kierując się do najbliższego wyjścia

Procedura ewakuacji osób niepełnosprawnych w MCPS w Pabianicach

	ewakuacyjnego (bezpieczną drogą) opuścić obiekt, - przy prowadzeniu ewakuacji należy kontrolować, aby nikt nie pozostał w sali lub nie odłączył się od grupy, - po opuszczeniu budynku kierownik udaje się z pracownikami na miejsce zbiórki i zgłasza grupę kierującemu akcją, - na miejscu zbiórki należy sprawdzić, czy zgadza się stan osobowy tj. czy wszyscy zostali wyprowadzeni z zagrożonego miejsca, - w dalszym ciągu należy pilnować, aby nikt nie oddalił się, albo nie próbował powrócić do budynku „bo czegoś zapomniał” !!!!, - w przypadku braku jakiegokolwiek osoby na miejscu zbiórki należy niezwłocznie powiadomić osobę kierującą akcją, a w przypadku, gdy jest już Straż Pożarna dowódcę. Jeżeli droga ewakuacyjna jest zadymiona i kierownik stwierdza, że nie ma możliwości przejścia, pozostaje z pracownikami w sali, uszczelnia drzwi (kocem, odzieżą itp.), dzwoni do Straży Pożarnej (tel. 998) lub powiadamia krzyżąc przez okno, że są uwięzieni.
Personel administracyjno biurowy	Niezwłocznie zgłasza się do dyspozycji kierownika akcji ewakuacyjno-gaśniczej. Pomaga przy ewakuacji osób o ograniczonej sprawności ruchowej.

¹**Miejscowe zagrożenie** - inne niż pożar zdarzenie wynikające z rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka lub naturalnych sił przyrody, stwarzające zagrożenia.

UWAGA – w przypadku powstania zdarzenia pożarowego lub innego miejscowego zagrożenia, ustala się następujący sposób alarmowania:

Alarm głosem:

Uwaga pożar, proszę opuścić obiekt!

lub

Uwaga, uwaga zarządzam ewakuację!

lub

przez użycie dzwonka

Prawidłowa ewakuacja wszystkich osób niepełnosprawnych powinna przebiegać w następujący sposób:

- w pierwszej kolejności należy ewakuować osoby z tej części obiektu, w której powstał pożar lub te, które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia. Wśród ewakuowanych w pierwszej kolejności powinny być osoby o ograniczonej z różnych względów zdolności poruszania się, natomiast zamykać strumień ruchu powinny osoby, które mogą poruszać się o własnych siłach,
- podczas ewakuacji strumień ludzi należy kierować zgodnie z kierunkami określonymi przez znaki ewakuacyjne do wyjść ewakuacyjnych prowadzących na zewnątrz, należy jednak pamiętać, żeby wybrać drogę najbezpieczniejszą a nie najkrótszą,
- osoby niepełnosprawne ruchowo oraz z dysfunkcjami wzroku należy ewakuować przenosząc na rękach, krzesłach, wózkach, kocach lub innym sprzęcie przeznaczonym do ewakuacji osób (patrz rozdział V „Sposoby ewakuacji osób niepełnosprawnych ruchowo i z dysfunkcjami wzroku”),
- przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji pochylonej, starając się trzymać głowę jak najniżej, ze względu na mniejsze zadymienie panujące w dolnych partiach pomieszczeń i korytarzy. Usta i drogi oddechowe należy w miarę

Procedura ewakuacji osób niepełnosprawnych w MCPS w Pabianicach

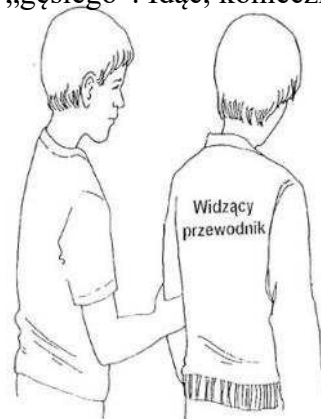
możliwości zasłonić chustką zmoczoną w wodzie – sposób ten ułatwia oddychanie. Podczas ruchu przez mocno zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian, by nie stracić orientacji co do kierunku ruchu,

- do celów ewakuacyjnych przy silnym zadymieniu należy wykorzystać otwory okienne
- jeżeli droga ciągami komunikacyjnymi (korytarze, klatki schodowe) może być niebezpieczna z powodu np.: dużego zadymienia lub wysokiej temperatury należy wybrać pomieszczenie do ukrycia się i bezpiecznego poczekania na pomoc straży pożarnej
WAŻNE! Podczas szukania schronienia należy zwrócić uwagę na to co jest za oknami, ponieważ przybyłe służby ratownicze muszą mieć możliwość podjechania pod okna budynku samochodami wyposażonymi w wysokościowy sprzęt ratowniczy, dzięki któremu ewakuacja osoby niepełnosprawnej będzie możliwa.

III

SPOSOBY KOMUNIKOWANIA SIĘ Z OSOBAMI Z DYSFUNKCJAMI WZROKU

- 1) Podczas ewakuacji, zanim nawiądziesz kontakt fizyczny, uprzedź o tym osobę niewidomą. Rozpocznij od nawiązania kontaktu słownego. Wymień swoje imię i koniecznie powiedz co się dzieje.
- 2) Osoby niewidome korzystają ze swoich rąk dla utrzymywania równowagi, więc nie chwytaj jej za rękę, nie szarp, nie łap za łaskę, nie popychaj i nie przesuwaj. Jeśli chcesz taką osobę poprowadzić, zaproponuj jej swoje ramię. Wówczas stanie ona za tobą i chwyci cię dłonią nieco powyżej łokcia. Cztery palce wsuniesz pomiędzy twoją rękę i tułów, a kciukiem obejmiesz ramię z zewnątrz. W ten sposób osoba niewidoma będzie mogła doskonale orientować się, jakie ruchy wykonujesz. Pamiętaj, że poruszając się z osobą niewidomą, osoba wspomagająca -asystent zawsze i wszędzie idzie pierwszy, a osoba niewidoma pół kroku za nim. Pamiętaj, aby obserwować nie tylko ziemię przed sobą i osobą niewidomą, ale także przestrzeń obejmującą tułów i głowę osoby niewidomej. Chodzi o to, abyście nie zahaczyli o jakiegokolwiek elementy wiszące, stojące, wystające poza obrys budynku, etc. Jeżeli znajdziecie się w ciasnej przestrzeni (np. w wąskich drzwiach), zasygnalizuj to osobie niewidomej słownie oraz przez wysunięcie łokcia w tył. Wówczas osoba niewidoma schowa się za twoimi plecami i będziecie mogli pokonać drogę „gęsiego”. Idąc, koniecznie opisuj otoczenie i wskazuj przeszkody, np. schody „w górę”, „w dół”. Jeżeli musicie przejść przez drzwi, osoba niewidoma powinna znaleźć się po stronie zawiasów. Poinformuj odpowiednio wcześniej o takim manewrze i konieczności zmiany trzymanego ramienia. Ty otwierasz drzwi, a osoba niewidoma, zabezpieczając swoją twarz wolną ręką, złapie skrzydło, a następnie sama je zamknie.

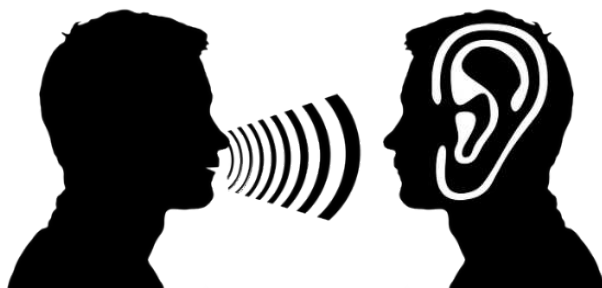

Osoba niewidoma nie ma potrzeby wieszać się na twoim ramieniu, ani bardzo mocno zaciskać dłoni. Jeśli chcesz ostrzec osobę niewidomą, zrób to w sposób konkretny.

Sam okrzyk „uważaj!” nie pozwoli jej zorientować się, czy ma się zatrzymać, uciekać, pochylić, czy coś przeskoczyć.

IV SPOSOBY KOMUNIKOWANIA SIĘ Z OSOBAMI Z DYSFUNKCJAMI SŁUCHU

- 1) Podczas ewakuacji osoby głuche i osoby niedosłyszające będą potrzebowały wsparcia w sytuacji zagrożenia głównie w komunikacji, przekazaniu informacji i sprawdzeniu, czy została zrozumiana. W przypadku osób głuchych czy osób niedosłyszających stosowanie komunikatorów dźwiękowych jest mało skuteczne albo wręcz bezskuteczne.
- 2) Komunikacja z osobami z dysfunkcjami słuchu musi być realizowana za pomocą specjalnych środków powiadamiania o zagrożeniu. W głównej mierze konieczny będzie kontakt osobisty. Jeśli nie potrafimy w żaden inny sposób ostrzec, to chociażby przez napis na kartce.
- 3) Zanim zaczniesz mówić do osoby niesłyszającej lub niedosłyszającej, upewnij się że na ciebie patrzy. W zależności od sytuacji możesz zamachać ręką, dotknąć jej ramienia. Mów z twarzą zwróconą w kierunku rozmówcy. Jeżeli osoba niesłyszająca lub niedosłyszająca nie zrozumie któregoś zdania, nie powtarzaj go, a ujmij to, co chcesz powiedzieć inaczej.

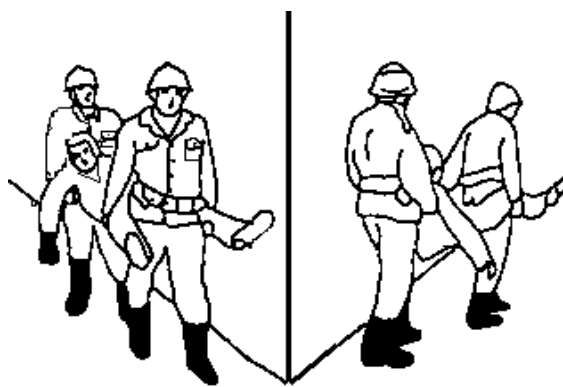
V

SPOSODY EWAKUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH RUCHOWO I Z DYSFUNKCJAMI WZROKU

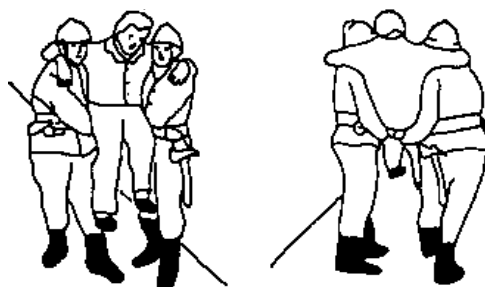
Przenoszenie ratowanych osób z dysfunkcjami ruchu i w razie potrzeby z dysfunkcjami wzroku (przy dużym zagrożeniu) może się odbyć przy zastosowaniu jednego z poniższych sposobów:

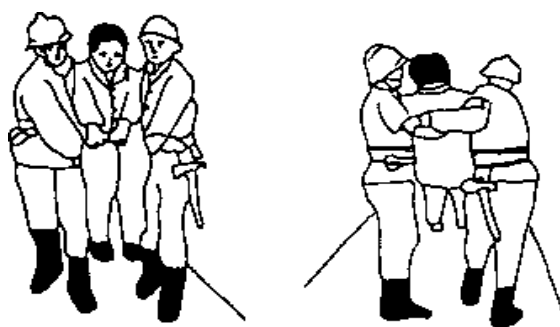
Rys. 1 Ewakuacja poszkodowanego przez dwie osoby przy użyciu noszy.

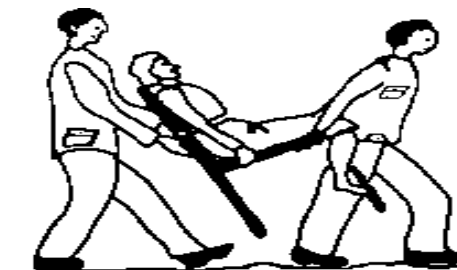
Rys. 2 Chwyt „kończynowy” - jeden z ratujących chwytą ewakuowanego pod pachy, stojąc od strony jego głowy, a drugi pod kolana, stojąc tyłem do ratowanego. Ewakuowanego wynoszą nogami do przodu.

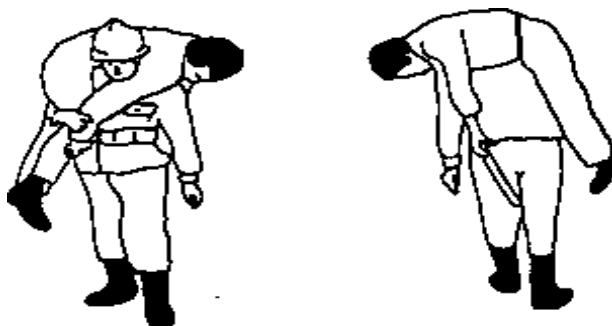
Rys. 3 Przenoszenie „na stołeczku” - ratownicy odpowiednim uchwytem dłoni tworzą siedzenie z rąk, na których siada ratowany, trzymając ratowników za szyję. Ratownicy lekko zwrócenii do siebie, ukośnie do kierunku ewakuacji, wynoszą ratowanego.

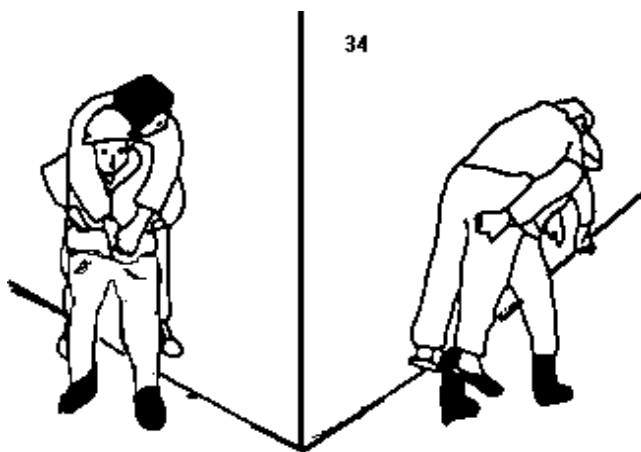
Rys. 4 Przenoszenie „chwyt huśtawkowy” - ratownicy chwytają się za ręce „zewnętrznie”, wkładając je pod siedzenie ratowanego, rękami „wewnętrznymi” po wzajemnym uchwycie na wysokości łokcia zabezpieczają ratowanego od tyłu, tworząc wsparcie na wysokości górnej części jego pleców.

Rys. 5. Wynoszenie osób przy zastosowaniu „stołeczka” może mieć miejsce wówczas, gdy ewakuowany jest w stanie pomagać sobie rękami. Chwyt „huśtawkowy” stosuje się w wypadku ratowania osób, które doznały obrażeń jednej lub obu rąk i nie mogą trzymać się za szyję ratowników.

Rys. 6 Przenoszenie „chwytem strażackim” - polega na tym, że ratowany po odpowiednim chwycie wstępnym wykonanym przez ratującego, znajduje się w poprzecznym ułożeniu - zwisając na jego barkach. Ratujący ma jedną rękę przełożoną pomiędzy nogami ratowanego, trzymając go za rękę na wysokości nadgarstka, druga ręka ratowanego zwisa swobodnie z tyłu. Ratujący ma również drugą rękę wolną i może jej użyć np. do przytrzymania się poręczy schodów, bocznic drabiny itp..

Rys. 7 Podczas przenoszenia „uchwytem tłumokowym” - ratowany zakłada ręce od tyłu przez ramiona ratownika, aby zwisały one na piersi ratującego. Ciało powinno spoczywać na plecach ratownika w taki sposób, aby nogi zwisały 15 - 20 cm nad ziemią. W określonych wypadkach ratujący przytrzymuje zwisające ręce przenoszonego, Może też czynić to ręką, używając drugiej do lepszego ułożenia i przytrzymania ratowanego na plecach lub złapania się poręczy, np. przy schodzeniu po schodach.

Rys. 8 Przenoszenie „chwytem na barana” - ratowany leży na plecach ratownika i przytrzymuje się rękami za jego szyję. Ratujący podchwytuje pod kolana przytrzymuje ratowanego w ten sposób, aby środek ciężkości ratowanego znajdował się na wysokości krzyża ratującego. Ratownik, podobnie jak w wypadku chwytu „tłumokowego” jest lekko pochylony do przodu.

Podczas ewakuacji osób z dysfunkcjami wzroku należy pamiętać, że:

- 1) u osób tych, zmiany zachodzące w szybkim tempie powodują dezorientację, panikę, stres, niechęć lub niemożność działania,
- 2) osoba niewidoma nigdy nie widziała pogorzeliska, rumowiska, ognia, sprzętu ratowniczego,

Procedura ewakuacji osób niepełnosprawnych w MCPS w Pabianicach

- 3) osoba ta nie reaguje na wizualne efekty towarzyszące zagrożeniom,
- 4) osoby z dysfunkcjami wzroku mają dobrze rozwiniętą pamięć przestrzenną najbliższego otoczenia, dlatego w przypadku usłyszenia komunikatu o ewakuacji, będą najprawdopodobniej kierowały się drogą, którą znają, a która może prowadzić np. do ogniska pożaru, stąd tak ważne jest wskazanie asystenta osoby niepełnosprawnej,
- 5) osoby z dysfunkcjami wzroku mają trudność poruszania się bez przewodnika w terenie nieznanym lub znanym, lecz o zmienionej charakterystyce.

Elementy ułatwiające ewakuację osób z dysfunkcjami wzroku:

- 1) brak lęku przed ciemnością,
- 2) ufność w stosunku do osób widzących i dokładne wykonywanie ich poleceń głosowych,
- 3) dotyk, słuch, węch i smak kompensują brak wzroku, również przy rozpoznawaniu zagrożeń,
- 4) brak chęci samowolnego oddalania się i poruszania w nieznanym terenie, co ułatwia pracę ratownikom już po samej ewakuacji,
- 5) sprawność fizyczna i umysłowa, możliwy kontakt głosowy.

W przypadku małego zagrożenia (np. niewielkie zagrożenie chemiczne, ekologiczne, rozszczelnienie instalacji grzewczej w budynku itp.) ewakuację osób niewidomych należy przeprowadzić według zasad opisanych w rozdziale III niniejszej procedury „Sposoby komunikowania się z osobami z dysfunkcjami wzroku”. Asystent osoby niepełnosprawnej spokojnie wyprowadza niewidomego do bezpiecznego miejsca, bo jest na to czas.

Gdy zaistnieje bezpośrednie zagrożenie życia (np. pożar, zagrożenie wybuchem gazu, zagrożenie terrorystyczne) ewakuację osób niewidomych należy przeprowadzić według zasad przedstawionych w rozdziale V na rysunkach od 1 do 8 umieszczonych powyżej.

VI

SPOSOBY EWAKUACJI OSÓB Z DYSFUNKCJAMI SŁUCHU

Podczas ewakuacji osób z dysfunkcjami słuchu należy pamiętać, że:

- 1) osób tych nie poinformujemy o zagrożeniu za pomocą DSO (dźwiękowy system ostrzegawczy), informacji głosowych, syren, głośników,
- 2) osoby te czytają z ust lub rozmawiają w języku migowym (nieznajomość języka migowego wśród większości społeczeństwa utrudnia przekazywanie informacji o obecności innych zagrożeń),
- 3) osoby te mogą mieć problem w przekazaniu informacji o swoim stanie zdrowia,
- 4) z osobami tymi będzie utrudniony lub wręcz niemożliwy kontakt w ciemności i zadymieniu.

Elementy ułatwiające ewakuację niedosłyszących:

- 1) sprawność fizyczna umożliwia samodzielne poruszanie się oraz samodzielne wykonywanie zalecanych i zademonstrowanych czynności,
- 2) wyostrzone receptory wzroku, węchu i dotyku kompensują brak słuchu,
- 3) ufność w stosunku do osób słyszących i otwartość na pomoc z ich strony.

VII

PANIKA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

I SPOSOBY PRZECIWDZIAŁANIA JEJ

Panikę osób niepełnosprawnych wywołują następujące czynniki:

- 1) gwałtowny, dynamiczny ale dający się zaobserwować wzrokowo rozwój zdarzenia, powodujący zbliżenie się strefy zagrożenia (np. rozwój pożaru do wielkości przekraczającej wzrost człowieka i zbliżająca się strefa spalania, obniżenie się strefy zadymienia do wysokości oczu),
- 2) nacisk tłumu, w szczególności dotyczy osób niewidzących oraz niedowidzących,
- 3) brak oświetlenia, w szczególności dotyczy osób niepełnosprawnych ruchowo oraz niedosłyszających,
- 4) krzyki i wrzaski o charakterze panicznym osób z tłumu,
- 5) nagły, głośny alarm pożarowy lub określający inne zagrożenie, przy jednoczesnym pojawieniu się symptomów zagrożenia (dym, temperatura, płomienie, trzaski, krzyki itp.).

Panika może zostać opanowana w zarodku, lub też może się dynamicznie rozwinąć, tak jak rozwija się zagrożenie.

Na rozwój paniki mają wpływ następujące zjawiska:

- 1) szerzenie się przerażenia w grupie i objawów strachu u innych,
- 2) rozwój strachu spowodowany niebezpieczeństwem niemożliwym do opanowania,
- 3) pojawienie się jednostkowych zachowań o charakterze panicznym np. paniczny wrzask, paniczna ucieczka, paniczne przepychanie się do wyjścia.

Możliwość wybuchu paniki zawsze istnieje w razie pożaru lub innego miejscowego zagrożenia w obiektach, w których przebywa większa liczba ludzi.

Poznanie istoty tego zjawiska jest bardzo trudne, gdyż nie istnieją tu możliwości eksperymentowania nawet na małą skalę. Pewne jest, że ludzie wchodzący w skład tłumu

Procedura ewakuacji osób niepełnosprawnych w MCPS w Pabianicach

ogarniętego paniką całkowicie tracą swoje indywidualne cechy osobowości i stają się elementem potężnego, groźnego, niszczącego tworu, który nie kieruje się żadnymi przesłankami logicznego myślenia i rzeczywistej oceny sytuacji. Tłum, ogarnięty paniką może sparaliżować i uniemożliwić w ogóle przeprowadzenie akcji ratowniczej.

Przeciwdziałanie panice jest niezmiernie trudne i nie można podać w tym zakresie radykalnych recept. Dokonać tego mogą ludzie obdarzeni autorytetem formalnym wynikającym z tytułu pełnionej funkcji czy zajmowanego stanowiska lub autorytetem nieformalnym wynikającym z typu osobowości. Mowa tu o osobach odważnych, konsekwentnych, charyzmatycznych. Należy pamiętać, że przy ewakuacji osób niepełnosprawnych ogromną rolę odgrywają asystenci lub pracownik wspomagający osób niepełnosprawnych. To oni swoją postawą, głosem, empatią, niewyolbrzymianiem istniejącego zagrożenia ułatwią ewakuację. Osoba niepełnosprawna poczuje się wówczas bezpieczna i uzyska pewność, że nie zostanie z zagrożeniem sama.

Środki przeciwdziałania panice są różne, często krańcowo przeciwstawne. Można tu wymienić: przykład osobisty, zdecydowany nakaz, wykazanie nierealności niebezpieczeństwa, przedstawienie groźby większego niebezpieczeństwa, użycie siły, unieszkodliwienie przywódców paniki. Opanować ludzi ogarniętych paniką, prących do przodu mogą raczej osoby znajdujące się z tyłu tłumu, niż na jego czele.

W trakcie prowadzenia akcji ratowniczej najczęściej można spotkać się z uległymi panice grupami ludzi, znajdującymi się w rzeczywistym lub urojonym niebezpieczeństwie, którzy zatracili poczucie rzeczywistości i podejmują nieprzemyślane i niebezpieczne działania, jak np. niewidomy może ukryć się w miejscu wg niego bezpiecznym, a okaże się, że jest to miejsce wyjątkowo niebezpieczne. W takiej sytuacji najlepszym środkiem przeciwdziałania będzie szybkie dotarcie asystenta osoby niepełnosprawnej do zagrożonej osoby i pozostanie przy niej do czasu zorganizowania akcji ratowniczej przez jednostki straży pożarnej. Sam fakt przybycia kogoś z zewnątrz wytwarza u ratowanych przekonanie, że jednak zagrożenie nie jest tak wielkie i istnieją drogi ratunku, gdyż w przeciwnym razie nikt by tu nie mógł dotrzeć.

VIII

SZKOLENIA TEORETYCZNE I PRAKTYCZNE SPOŁECZNOŚCI LUDZKIEJ

Przeprowadzenie sprawnej i zorganizowanej ewakuacji osób niepełnosprawnych będzie możliwe poprzez odpowiednie przygotowanie do tych czynności samych osób niepełnosprawnych, pracowników, osób znajdujących się w budynkach MCPS lub jego oddziałach oraz pracowników administracyjnych. Pomiędzy osobą niepełnosprawną a osobą organizującą i udzielającą pomocy należy wypracować umiejętność nawiązania kontaktu i znajomości metod wsparcia w sytuacji zagrożenia. W związku z tym należy społeczność zapoznać z obowiązującymi *Zasadami ewakuacji pracowników oraz innych osób z budynków należących do MCPS w Pabianicach* oraz *Procedurą ewakuacji osób niepełnosprawnych w MCPS w Pabianicach*. Plan poruszania się po budynkach znajduje się w *INSTRUKCJI BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO w budynkach: ul. Gdańska 7, Ulica św. Jana Pawła II 68 i, Ulica Partyzancka 31, ul. Cicha 24 w Pabianicach*

Indywidualne szkolenie teoretyczne pracowników niepełnosprawnych

Przy okazji wstępnego szkolenia BHP i ppoż. pierwszych roczników należy zachęcić osoby z niepełnosprawnościami do indywidualnego kontaktu ze specjalistą ds. BHP, którego celem będzie określenie planu ewakuacji przy aktywnej współpracy z samymi osobami niepełnosprawnymi. Zamiarem spotkania będzie również uszczegółowienie ich indywidualnych potrzeb, które zwiększą ich bezpieczeństwo podczas ewakuacji, przeprowadzenie rozmowy na temat obowiązujących procedur ewakuacyjnych, przewidywanych sposobów postępowania, oczekiwań i spodziewanych trudności.

Szkolenie dla wszystkich pracowników

Oprócz szkolenia wstępnego odbędą się ćwiczenia, na których będzie realizowana praktyczna ewakuacja społeczności uwzględniająca zasady ewakuacji osób z niepełnosprawnościami. Po praktycznym sprawdzeniu ewakuacji zostanie ona omówiona z całą grupą. Ćwiczenia te pozwolą na wypracowanie prawidłowej komunikacji pomiędzy osobami niepełnosprawnymi, a ewakuującymi ich asystentami oraz na wypracowaniu prawidłowych reakcji w sytuacji zagrożenia. Szkolenia praktyczne będą przeprowadzane raz na dwa lata.

Procedura ewakuacji osób niepełnosprawnych zostanie umieszczona w BIP pracowniczym z którą każdy pracownik MCPS będzie musiał się zapoznać. W czasie każdego szkolenia BHP, ppoż. i ratownictwa medycznego omawiane będą zasady ewakuacji osób niepełnosprawnych. Ćwiczenia praktyczne - jak w przypadku szkoleń pracowników - pozwolą na wypracowanie prawidłowych reakcji i nawyków zawartych w procedurze.

ZAKOŃCZENIE

Za bezpieczeństwo na terenie MCPS odpowiedzialny jest Dyrektor. Odpowiednie warunki techniczne zabudowań i organizacja ewakuacji nabierają szczególnego znaczenia, jeśli z budynków korzystają również osoby niepełnosprawne. W związku z tym zaszła konieczność opracowania skutecznego sposobu ochrony przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem osób niepełnosprawnych. Organizacja ich ewakuacji doprowadziła do opracowania *Procedury ewakuacji osób niepełnosprawnych w MCPS* określającej wytyczne postępowania na wypadek zagrożenia, obowiązki pracowników, sposoby alarmowania i sposoby ewakuacji osób niepełnosprawnych ruchowo, z dysfunkcjami słuchu i z dysfunkcjami wzroku.

Podczas teoretycznego szkolenia wstępnego BHP dla pracowników podejmujących pracę omawiane będą przez gl..specjalistę .ds. BHP. procedury ewakuacji z udziałem osób niepełnosprawnych opisane w niniejszym dokumencie.

W przypadku obiektów, w których cyklicznie zmienia się jednocześnie grupa powyżej 50 użytkowników należy regularnie organizować praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji. Zgodnie z rozdziałem IV §17 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. z 2010 r. Nr 109, poz. 719) takie ćwiczenia muszą odbywać się co najmniej na dwa lata, w terminie nie późniejszym niż 3 miesiące od rozpoczęcia korzystania z obiektów przez nowych użytkowników. O terminie ćwiczeń powiadamiana jest Państwa Straż Pożarna w Pabianicach która (mimo braku takiego obowiązku) każdorazowo powinna czynnie uczestniczyć w tym wydarzeniu celem:

- 1) sprawdzenia umiejętności działania n a c z e l n i k ó w, pracowników administracyjnych i pracowników technicznych w sytuacjach zagrożenia pożarem lub innych miejscowych zagrożeń,

Procedura ewakuacji osób niepełnosprawnych w MCPS w Pabianice

- 2) sprawdzenia umiejętności udzielania wsparcia przez asystentów lub pracowników wspomagających osobom niepełnosprawnym,
- 3) sprawdzenia umiejętności ewakuacyjnych osób niepełnosprawnych w warunkach zagrożenia zdrowia i życia,
- 4) zapoznania strażaków z aktualnymi danymi na temat ilości pracowników, interesantów, rodzaju niepełnosprawności, infrastruktury i wyposażenia w budynkach MCPS

Opracowujący procedurę ustalił, że sukces ewakuacji osób niepełnosprawnych uzależniony jest od:

- 1) atrakcyjnego przedstawienia i zapoznania z procedurą ewakuacji osób niepełnosprawnych całej społeczności ludzkiej z uwzględnieniem faktu, iż niepełnosprawni nie tworzą jednolitej grupy osób,
- 2) działań informacyjnych, edukacyjnych oraz ćwiczeń praktycznych z udziałem osób niepełnosprawnych, których celem będzie nabycie umiejętności ewakuacyjnych przez samych niepełnosprawnych, całą społeczność ludzką oraz służby mundurowe, poprzez właściwe szkolenia w sytuacji zagrożenia.

.

Ustalono jednak, że zastosowane w sposób wzorcowy procedury i zasady z niej wynikające nie przyniosą oczekiwanego sukcesu ewakuacji bez prawidłowo działającego czynnika ludzkiego. Należy pamiętać, że najlepszy sprzęt, proponowane procedury, nie zadziałają, jeżeli człowiek nie wykaże się empatią i chęcią pomocy osobie niepełnosprawnej.

BIBLIOGRAFIA

- 1) „Projektowanie i adaptacja przestrzeni publicznej do potrzeb osób niewidomych i słabowidzących” zalecenia i przepisy; Polski Związek Niewidomych; Warszawa 2016
- 2) „Standardy dostępności budynków dla osób niepełnosprawnościami” uwzględniając koncepcję uniwersalnego projektowania – poradnik; Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa; Warszawa 2017
- 3) Projektowanie obiektów, pomieszczeń oraz przystosowanie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych o specyficznych potrzebach – Ramowe wytyczne”; red. naukowa dr. hab. inż. Wiktor M. Zawieski, Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy; Warszawa 2014
- 4) „Osoby niepełnosprawne w sytuacji zagrożenia”; Romuald Grocki; Difin SA; Warszawa 2014